

Teorie architektury 4
letní semestr 2023/2024

Karel Honzík a současnost

Vyučující: Mgr. Ondřej Hojda, PhD

Rozvrh: Liché čtvrtky 14:20–15:55, první hodina 29. 2. 2024.

V tomto semestru nás budou provázet texty českého architekta a teoretika Karla Honzíka (1900–1966). Jeho teoretické eseje a knihy, ale i kniha vzpomínek a dvě beletristické knihy samy o sobě představují svébytnou kroniku vývoje architektonického modernismu od 20. do 60. let 20. století. Jako praktikující architekt, ale také sečtělý a jazykově vybavený intelektuál uváděl do Československa aktuální světovou debatu a tu českou posouval dále, například v případě polemiky o racionalitě a estetice v architektuře s Karlem Teigem. Teď však chceme Honzíkovo myšlení zkoumat také optikou dneška. Mnohé Honzíkovo myšlení totiž i dnes působí překvapivě aktuálně. Už před druhou světovou válkou Honzík tematizoval vztah architektury ke klimatu, jasně pojmenoval destruktivní vliv automobilů na město, všiml si lidové architektury a vztahu staveb ke krajině; přemýšlel o moderním regionalismu. S myšlenkou tzv. necessismu se – Spolu s Ladislavem Žákem a Bohuslavem Broukem – vydal až na společensko-ekonomické pole, a s radikální kritikou konzumerismu spojil otázku jeho udržitelnosti v planetárním měřítku. Neznamená to, ale že bychom měli nad Honzíkovými myšlenkami jen žasnout. Abychom jejich aktuálnost kriticky prověřili, konfrontujeme každý z vybraných Honzíkových s jiným, většinou novějším. To bude základ diskusí, které společně povedeme.

Požadavky na studenta

Schopnost číst odborné texty v češtině a v angličtině. Průběžná příprava během semestru formou čtení zadaných textů, vypracování zadaných úkolů, aktivní zapojení se do diskuse v hodinách.

Zápočet bude udělen za a) účast v hodinách (vzhledem k celkovému počtu hodin je dovolena jedna neomluvená absence) b) vlastní referát v jedné z hodin, vycházející z následujících dvojic textů (viz *Program semestru*). V referátu (ca. 15-20 minut) jde o shrnutí hlavních myšlenek textu, a poté také dodání vlastních ilustrací (podle potřeby), případně rozvinutí tématu. Nakonec vymyslete minimálně 3 otázky, které otevřou diskusi. O téma a přidělení referátu je třeba se zajímat aktivně a včas, tzn.

Program semestru

1. Úvod

Karel Honzík (představení, život a tvorba, hlavní témata). Plán kurzu, způsob práce, četba, atd.

2. Technika, oprostění, návrat k přírodě: Honzík a Ladislav Žák.

- Honzík, Karel. *Necessismus. Myšlenka rozumné spotřeby*. Praha: Klub pro studium spotřeby, 1946. NDK <https://ndk.cz/view/uuid:ae8832d0-a5c3-11ec-8353-005056827e51>
- Žák, Ladislav. „Technika a příroda“ (1945); „Obytná krajina vstupuje do měst“ (1971). —, *Byt a krajina*. Praha: Arbor vitae, 103-112; 151–158. NDK ndk.cz/view/uuid:372c9b00-2c30-11e4-8e0d-005056827e51
- Karel Teige: Předmluva, in Ladislav Žák. *Obytná krajina*. Praha: Václav Petr, 1947.

+ Ladislav Žák: Památník Ležáky, 1946–1949, 1955–61.

3. Architektura a klima

- Honzík, Karel. „Tvorba prostředí“; „Poznámky k biotechnice“ in Karel Honzík, *Tvorba životního slohu*, Praha 1976 (3. Vyd.), 53–69; 172–177. NDK <https://ndk.cz/view/uuid:f8840ac0-bfd1-11e3-b110-005056827e51>
 - Barber, Daniel. „After Comfort.“ In *Log* 47 (2019), 45-50.
-

4. Obyvatelné město: Honzík a Jan Gehl

- Honzík, Karel. „Obyvatelné město“, in Karel Honzík, *Tvorba životního slohu*, Praha 1976 (3. Vyd.), 70-86; 172–177. NDK <https://ndk.cz/view/uuid:f8840ac0-bfd1-11e3-b110-005056827e51>
 - Jan Gehl: *Život mezi budovami. Užívání veřejných prostranství*. Brno 2000 (1. orig. Vyd. 1980). [Knihovna Petra Rezka A73725](#)
-

5. Hodnoty vernakulární architektury: Honzík a Bernard Rudofsky

- Honzík, Karel. „Vlna rustikalismu.“ In: Karel Honzík, *Tvorba životního slohu*, Praha 1946, 427-449
 - Bernard Rudofsky. *Architecture Without Architects*, New York: MoMA, 1964.
 - + Bernard Rudofsky. *Prodigious Builders. Notes Toward a Natural History of Architecture*. Boston: Houghton Mifflin, 1979 (ukázky)
-

6. Utopie měst: Neuskutečněné urbanistické projekty 60. let

- Honzík, Karel. „Domurbia“ (1960-62). In Karel Honzík, *Tvorba životního slohu*, Praha 1976 (3. vyd.), 340–352.
- Krivý, Maroš. „Automation or Meaning? Socialism, Humanism and Cybernetics in Etearea.“ In *Architectural Histories*, 7(1): 3, 1–17.

+ Gorazd Čelechovský a kol.: Etearea

7. Okno: Element nové architektury a proměna života. Honzík a Beatriz Colomina

- Honzík, Karel. „Okno“. In Karel Honzík, *Tvorba životního slohu*, Praha 1946, 290-297.
 - Colomina, Beatriz. „Window“ in – Beatriz Colomina, *Privacy and Publicity Architecture and Mass Media*.
-

8. Architektura a literatura: Honzík jako spisovatel

- Honzík, Karel. *Znovuzřízení ráje*. Praha 1961.
 - Honzík, Karel. *Stopa ve vesmíru*. Praha 1970
 - + příp. texty Marie Prušákové-Honzíkové (bude upřesněno)
-

Další četba a zdroje

- Honzík, Karel. *Tvorba životního slohu. Stati o architektuře a užitkové tvorbě*, Praha 1946 1. vyd.); — 3. vyd. Malá moderní encyklopedie. Praha: Horizont, 1994. ([Knihovna Petra Rezka: A 70447](#))
- Dvořáková, Dita (ed.). *Karel Honzík: Za obzorem věčnosti*. Praha: Arbor Vitae 2002.
- Honzík, Karel. *Ze života avantgardy: Zážitky architektovy*. Praha: Československý spisovatel, 1963.
- Teige, Karel (ed.). *Josef Havlíček & Karel Honzík: Stavby a plány*. Praha: Odeon, 1931.
- Yorke, R. F. S.: *The modern House* London: 1934. <https://archive.org/details/modernhouse0000frsy/page/n7/mode/2up> (? vyd. 1957)